

Defensor Patriae

Maanpuolustuskorkeakoulun lehti 2/2015

- 3 **Pääkirjoitus**
Päätoimittaja Mika Piironen
- 4 **Näkymiä**
Rehtori, kontra-amiraali Veijo Taipalus
- 6 **ISMS – (R)Evolution of War**
Tuomas Aflecht
- 14 **Sähköinen kirjasto**
Antti Kalliola
- 20 **Learning by making mistakes**
Viljami Lampivuo & Janne Lehtonen
- 28 **MILjazz**
- 32 **Lyhyesti**
- 35 **Väitökset**
- 36 **Olympialeiri syksyn väriläiskänä**
Tuomas Aflecht
- 38 **Oletko sotilas vai kukkakauppias?**
Viljami Lampivuo
- 46 **Kansallisaarteet talteen**
Johanna Palokangas & Risto Lehto
- 52 **Upseeriksi 2016**

DEFENSOR PATRIAE

Maanpuolustuskorkeakoulun lehti
2/2015

TOIMITUSNEUVOSTO

Päätoimittaja, everstiluutnantti
Mika Piironen 0299 530700

Toimituspäällikkö
Aki Aunala 0299 530119

Kirjastonhoitaja
Antti Kalliola

Tiedotussihteeri
Elina Vahtera

Varusmiestoimittaja
Tuomas Aflecht

Kurssisihteeri
Harri Larinen

Suunnittelija
Lauri Haavisto

Taitto
Jussi Ijäs

Kannen kuva
Jussi Toivonen

Kansikuvassa
Yleisesikuntaupseerikurssi 57
marssii sankarihaudalle
valmistujaisissaan.

Takakannen ilmoitus
Tuomas Nilsson

Painopaikka
Juvenes Print 2015

Tilaukset ja osoitteenmuutokset
maanpuolustuskorkeakoulu@mil.fi

ISSN-L 1798-162X
ISSN 1798-162X

Puolustusvoimat

@mpkkfi

maanpuolustuskorkeakoulu

Kaivattu hengähdystauko

Vuoden lähestyessä loppuaan on hyvä pysähtyä hetkeksi tarkastelemaan, mitä on saatu aikaiseksi. Vuosi 2015 tulee jämmään historiaan vuotena, jolloin Maanpuolustuskorkeakoulussa järjestettiin ennätysmäärä erilaisia tapahtumia ja seminaareja normaalien opetustapahtumien lisäksi.

Alkuvuodesta tehtiin päätös lähteä sosiaalisen median eri foorumeihin. Tämä mahdollisti uudenlaisen korkeakoulun tapahtumamarkkinoinnin ja viestinnän muillakin tasoilla. Tästä hyvänä esimerkkinä on niin Kadettikoulun rekrytointikampanja kuin MILjazz-tapahtuman markkinointikin, jotka molemmat tehtiin vahvasti sosiaaliseen mediaan tukeutuen.

Facebookin, Twitterin ja Instagramin kautta on voinut seurata meidän jokapäiväistä arkeamme elävämminkin kuin koskaan. Ilahduttavaa on ollut havaita, että seuraajiemme määrä on kasvanut viikko viikolta. Toivottavasti mahdollisimman moni lukijamme seuraa meitä #mpkkfi-hashtagin avulla.

Tästä eteenpäin korkeakoulun markkinointia on tehtävä entistä enemmän ajassaan kiinni. Tapaushetkeksi on aina pohdittava, mikä on kohderyhmä ja mitä mediaa kannattaa hyödyntää. Vaikka tapahtumia on ollut monia ja ne ovat työllistäneet paljon, on antoisinta ollut jälkikäteen saatu kiittävä palaute sekä se, että tapahtumiin on osallistuttu runsaslukuisesti.

Itselleni vuoden kohokohtia on ollut Hankenin kanssa yhdessä järjestetty Peda-forum. Peda-forumissa kaksi pientä yliopistoa osoitti, että läheisellä yhteistyöllä saadaan järjestettyä upea tapahtuma. Myös Olympia- ja paralympiakomitean kanssa kolmatta kertaa toteutetusta Santahaminan olympiapäivästä on tulossa sekä perinteinen että vuosi vuodelta suosituimpi tapahtuma.

ISMS-seminaari osoitti, että Maanpuolustuskorkeakoulussa on osaamista järjestää laadukas kansainvälinen sotatieteellinen tapahtuma. Monen seminaariin osallistuneen palautteesta nousi esille kommentti: ”Seuraavan vuoden järjestäjillä ei ole helppoa ylittää tämän vuoden järjestelyitä”.

Tässä lehdessä on muun muassa kuvia ja tunnelmia vuoden aikana toteutetuista tapahtumista. Näitä tapahtumia ei olisi voinut järjestää ilman monia yhteistyökumppaneita. Isot kiitokset ansaitsevat Kaartin Jääkärirykmentin komendantintoimisto ja vartioston veljet sekä Sotilaskodin vihreät sisaret ja Leijona Catering.

Toivotan kaikille *Defensor Patriae* lukijoille rauhallista joulun odotusta. Valitettavasti oma päätoimittajakausi jää suunniteltua lyhyemmäksi siirtyessäni muihin tehtäviin. Toivotan seuraajalleni rohkeutta!

P.S. Taisi käydä toisena vuotena peräkkäin niin, että taistelemme suosituimman väitöstilaisuuden palkinnosta. Kommodori evp. **Kai Varsion** väitöstilaisuus kesäkuussa keräsi lähes 150 kuulijaa. Viime vuonna majuri **Marko Palokankaan** väitös keräsi noin 200 kuulijaa. Olemme joutuneetkin luomaan oman akateemisen perinteen: väitöstilaisuuksiimme otetaan vastaan ennakoilmoitautumisia.

Päätoimittaja, everstiluutnantti **Mika Piironen**

Strategiaa, arviointia ja jäähyväisiä

Otsikko kertoo lähes kaiken sellaisen, mikä allekirjoittaneen näkökulmasta on kovin ajankohtaista Maanpuolustuskorkeakoulun toiminnassa juuri nyt ja edessä olevina kuukausina.

Maanpuolustuskorkeakoulun ensimmäinen strategia-asiakirja julkaistiin tammikuussa 2006. Asiakirja luotiin aikana, jolloin oli tarve kirjoittaa korkeakoulun yliopistollisesta asemasta ja sen kehittämisestä. Pääosa aiemmissa strategioissa esitetyistä tavoitteista on saavutettu. Korkeakoulumme asema on nyt tunnustettu. Olemme laajasti tunnettu ja yleisesti hyväksytty toimija yliopisto- ja korkeakoulumaailmassa erikoisalamme huolimatta – tai siitä johtuen.

Koska edellinen strategiakausi on tulossa päätökseen, olemme viimeisen vuoden ajan työskennelleet strategia-asiakirjan päivittämiseksi. Korkeakoulun strategiassa on jo aiemmin pyritty noudattamaan eräitä selkeitä periaatteita, joita kuvaisin seuraavasti: pienen korkeakoulun strategian on oltava yksinkertainen, lyhyt ja kaikille ymmärrettävä; erilaiset tavoitteet on kuvattava selkeästi ja käytännönläheisesti; ja strategian on annettava selkeät perusteet resurssien priorisoinnille. Listausta voisi jatkaa pidemmällekin. Oleellista on se, että strategiasta halutaan käytännön hyötyä toiminnan kehittämiselle.

Sitä samaa odottaa myös Korkeakoulujen arviointilautakunta (KARVI), kun se tulee arvioimaan korkeakoulun toimintaa ensi vuonna. Ottaakamme itse kukin kyseinen strategia laitosten ja muiden yksiköiden toimintaa ja tavoitteita suuntaavaksi ohjeeksi. Käytännössä se tarkoittaa sitä, että kunkin tulosyksikön on poimittava strategiasta itseään koskevat asiat konkreettiseksi toiminnaksi. Vain näin toimien viemme yhdessä korkeakoulua yhteisten isompien päämäärien suuntaan.

Edessä oleva auditointi edellyttää jokaiselta maanpuolustuskorkeakoululaiselta panosta ja oikeaa asennetta asioiden hoitamiseksi parhaalla mahdollisella tavalla. En epäile, ettei näin tehtäisi, mutta haluan muistuttaa, että tämä tiedotetumpi työ pitää aloittaa nyt jos koskaan. Vielä ei ole myöhäistä ryhtyä toimeen.

Otsikon ”jäähyväiset” liittyy siihen, että aikani rehtorina lähestyy loppuaan. Siirryn vuodenvaihteessa, nipin napin kolmen rehtorivuoden jälkeen, uusiin tehtäviin Puolustusvoimissa. Aloittaessani rehtorin tehtävässä mielessäni oli monenlaisia tavoiteltavia asioita. Menneiden vuosien aikana olen kuitenkin oppinut, että vaikka saatkin laivasi oikeaan kurssiin, saattaa sen nopeus kovasta vastatuulesta johtuen olla huomattavasti suunniteltua hitaampi. Ei pidä kuitenkaan antaa periksi, koska tuulellakin on tapana ajoittain kääntyä. Sillä hetkellä laivasi pitää olla oikealla halssilla keulan osoittaessa kohti aiemmin asetettuja isompia päämääriä.

Rehtoriaika on ollut minulle kovasti mieltäisää ja jään kaipaamaan monia siihen liittyviä hienoja asioita. Aivan päälimmäisenä tulee mieleen Maanpuolustuskorkeakoulun henkilöstö, joka on todella ammattitaitoista, hyvähenkistä ja kaikin puolin tehtävänsä korkealla moraalilla hoitavaa väkeä. Teitä kaikkia ei voi muuta kuin kiittää! Olette itse kukin omalla asenteellanne ja työtarmollanne tehneet minun tehtäväni huomattavasti helpommaksi. Toivon, että jaksatte jatkossakin olla yhtä iloisia ja avoimia päivittäisistä pikkuharmeista ja ajoittaisesta raskaasta työmäärästä huolimatta.

Toivotan Maanpuolustuskorkeakoululle ja sen henkilöstölle nousujohteista tulevaisuutta ja kaikkea hyvää tulevalle vuodelle!

Rehtori

Kontra-amiraali **Veijo Taipalus**

Kuva: Jussi Toivonen

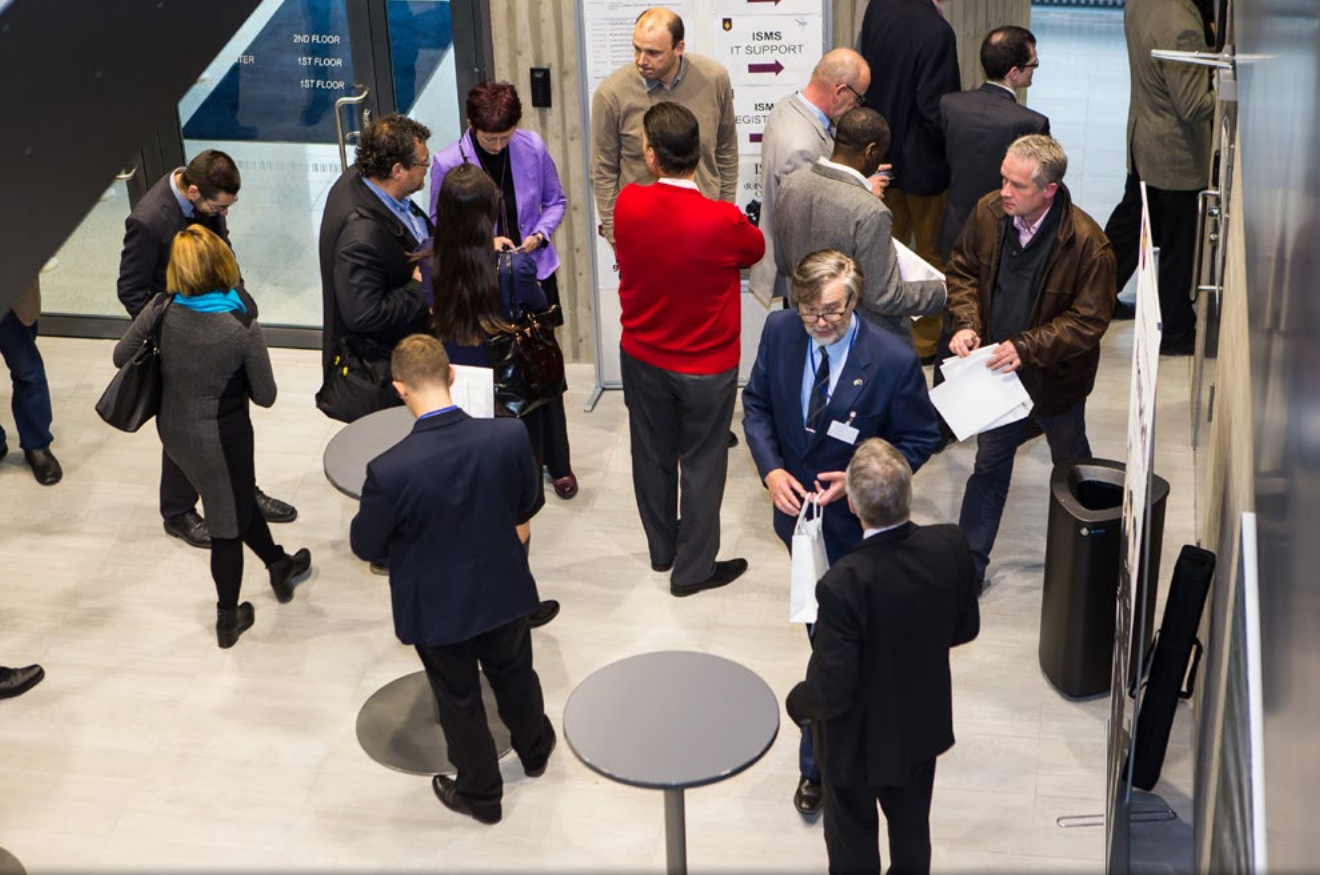

TEKSTI: Tuomas Aflecht KUVAT: Jussi Toivonen & Aki Aunala

(R)EVOLUTION OF WAR

14.-15. lokakuuta Santahaminassa toimi avainsanana akateeminen, kun yli 120 tutkijaa 21 maasta saapui saarelle ISMS-konferenssiin.

”

Yksi tapahtuman tavoitteista oli hyvä akateeminen ilmapiiri.

ISMS (International Society of Military Sciences) sai alkunsa, kun Itävallan, Kanadan, Tanskan, Suomen, Alankomaiden, Norjan, Ruotsin ja Baltian sotatieteiden laitokset perustivat vuonna 2008 tieteellisen yhteisön. Yhteisön tarkoituksena oli saada aikaan verkosto, jossa jakaa, kehittää, luoda ja levittää tutkimuksia ja tietoa.

Samassa rysäyksessä ISMS loi ainutlaatuisen konseptin keskustella aiheista, jotka koskettavat pieniä maita kuten Suomea. Jos mukana olisi esimerkiksi Yhdysvallat, kehittyisivät aiheetkin aivan toisenlaisiin mittakaavoihin. ISMS-konferenssissa voidaan keskustella siitä, miten pieni maa voi puolustaa itseään ja mitä uhkakuvia ja haasteita siihen kuuluu.

Eri sotatieteiden aloilta hyväksyttyjä töitä tapahtumaan oli tänä vuonna peräti 86 kappaletta. Kun jokainen esityksistä käsitteli jollakin tasolla konferenssin teemaa ”(R)Evolution of War”, oli selvää, että keskustelua myös syntyi. Ei liene liioittelua sanoa, ettei yksikään konfe-

renssissa kuultu esitys jättänyt yli 120 osallistujan joukkoa kylmäksi.

Vuoden panostus kannatti

Kahdeksassa erilaisessa työryhmässä keskustelua riitti joskus jo pelkästään terminologiaan liittyen. Esimerkiksi konferenssin päättäneessä tilaisuudessa nostettiin esille War history -työryhmän hallinnonasiantuntija **Milena Palczewskan** biologisia ja antropologisia teorioita käsittelevästä esityksestä ilmi tullut termi polemology.

Osittain kreikan kielestä lainattu termi tarkoittaa analyysia ihmisten konflikteista ja sodasta, etenkin kansainvälisessä mittakaavassa. Avonaisista Googlen hakutuloksista päätellen termi ei ollut entuudestaan tuttu kovinkaan monelle. Eikä sen tarvinnutkaan olla, sillä uuden oppiminen oli monille osallistujille konferenssin miellyttävintä antia. Ennen mieltä avartavaa konferenssia ja mahdollisuutta keskustella muun muassa uusista termeistä on tehty valtavasti töitä. Vuosi konfe-

renssien välillä voi tuntua pitkältä ajalta, mutta todellisuudessa järjestelyihin tarvittava aika voisi olla pidempikin.

Tapahtuman presidenttinä tänä vuonna toiminut Maanpuolustuskorkeakoulun tutkimusjohtaja **Hannu Kari** kehottaakin seuraavan konferenssin järjestäjiä Puolassa aloittamaan tekemisen jo nyt. Kari painottaa myös hyvän projektityöryhmän tärkeyttä. Konferenssia edeltäneessä kokouksessa Kari sai huojentuneena huomata, että kaikki toimii niin kuin pitää. Yksi tapahtuman tavoitteista oli hyvä akateeminen ilmapiiri, ja se myös palautteesta päätellen tavoitettiin.

– Ilman hyvää työryhmää tästä ei tulisi mitään. Valtava kiitos kuuluu projektipäällikkö, everstiluutnantti (evp) **Kari Sainiolle** ja kumppaneille!

Pelkkään konferenssiin ei työ ainoastaan jää. ISMS on vuoden kestävä kokonaisprosessi, jonka aikana oppii paljon sekä järjestävänä puolena että konferenssiin osallistuvana tutki-

jana. Koska prosessi on jatkuva, ei ISMS teoriassa pääty koskaan. Vuoteen mahtui esimerkiksi ISMS-organisaation professorien etukäteisvierailu, eli rettiitti, mikä toimii hyvänä esimerkkinä jatkumosta ja yhteydenpidosta.

Maanpuolustuskorkeakoulun delegaatio vieraili myös viime syksynä ISMS:n vuoden 2014 järjestäjämaassa Itävallassa, mikä tarjosi paljon tarvittavaa tietoa konferenssin järjestämisestä. Saatua tietoa pystyttiin hyödyntämään myöhemmin Suomessa.

– Itävallassa nähtiin, että toiset tekevät asiat hieman eri tavalla. Voisimmeko oppia näistä havainnoista jotain? Samalla tavalla toimii myös tämä konferenssi. On paljon eri esityksiä, ja vaikka jokaisessa ei ehtisikään käymään, silti tietoa prosessoituu takaraivoon paljon, Kari sanoo.

Venäjä, Venäjä, Venäjä

Konferenssi koki myös muutoksia viime vuodesta, kun Venäjä nimettiin erilliseksi työryhmäksi. Muutoksen tuulet havaittiin henkisillä anemo-

Tohtori Peter Mattsson

Tutkija Jani Vaara

”

Venäläisestä pop-kulttuurista ei siinä kohtaa ollut kyse.

metreillä kannattaviksi, kun poikkitieteellinen Venäjä-työryhmä herätti erittäin laajaa kiinnostusta. Miksi Venäjä sitten nostettiin jalustalle?

– Siitä yksinkertaisesta syystä, että Venäjä on maantieteellisesti meidän naapurimme ja kansainvälisesti oikein kiinnostava maa. Venäjä haluttiin nostaa omaksi työryhmäkseen, koska se on kuitenkin kokonaisuus, josta kaikilla on oma mielipiteensä. Tätä kautta saadaan aivan uudenlaisia ja erilaisia näkemyksiä Venäjästä, tutkimusjohtaja Kari kertoo.

Työryhmä toikin hieman tavallisesta poikkeavia esityksiä, kun Ruotsin Maanpuolustuskorkeakoulun tohtori **Peter Mattsson** aloitti esityksensä ensin tarinalla kahdesta turkiskauppiaasta, minkä jälkeen huomio siirtyi venäläiseen parodiaversioon ABBA:n *Mamma Mia* -kappalees-

ta. Venäläisestä pop-kulttuurista ei siinä kohtaa ollut kyse, vaan hieman eri tavalla esille tuodusta Nato-keskustelusta ja sotilaallisista uhkakuvista. Aihe joka puhuttaa etenkin Venäjää maantieteellisesti lähellä olevia maita.

– Venäjän naapurimaissa ilmenneet viimeaikaiset tapahtumat ja poliittiset linjaukset aiheuttavat vilkasta keskustelua. Venäjän naapurimaissa täytyy ymmärtää myös sitä, mitä Venäjä tekee ja miten Venäjällä ajatellaan ja mitkä ovat tämän toiminnan vaikutukset globaalisti, Kari lisää.

Sotatieteiden laaja kirjo

Jos ISMS-konferenssissa riittää tekemistä järjestäjille, on se samaa myös useimmille osallistujille. Tukholman rauhantutkimuslaitoksessa (SIPRI) työskentelevä, Suomen Maanpuolustuskorkeakoulussa sotatieteiden tohtoriksi väitellyt **John Hart** valmisti yhdessä turkkilaisen tutkijan **Sadik Toprakin** kanssa kemiallisista aseista kertovaa esitystään.

– Tutkimuksen esilletuonti on jatkuva pro-

sessi. Itselläni on nyt 9000-sanainen kirjoitelma omasta tutkimusaiheestani, jo neljännessä ISMS-konferenssissaan oleva Hart kertoo ja jatkaa: – Aion myös osallistua viidenteen konferenssiin, kun se ensi vuonna Puolassa järjestetään.

Kun konferenssissa esiteltäviä tutkimuksia on paljon, on selvää, että oman esityksen lisäksi tutkijat pääsevät myös seuraamaan muiden tutkijoiden alustuksia ja avartamaan käsityksiään sotatieteellisestä tutkimuksesta. Sotatieteiden monipuolisuus onkin yksi hienoimmista asioista, joita ISMS-konferenssilla on osallistujille tarjota.

– On todella mielenkiintoista päästä seuraamaan nuorten tutkijoiden laadukkaita esityksiä. Aiheiden kirjo on suuri ja vanhoihinkin asioihin saadaan aivan uudenlaisia näkökulmia, summasi prikaatikenraali **Wolfgang Peischel** Itävallan puolustusakatemiasta.

Myös *Österreichische Militärische Zeitschriftin* päätoimittajana toimiva Peischel saa toivottavas-

DAVID LAST ”Ainutlaatuinen monelta kantilta”

Yksi ISMS-konferenssien alkuperäisistä ideoijista professori **David M. Last** Kanadan Royal Military Collegesta sanoo tämänlaisen tapahtuman olevan erittäin ainutlaatuinen monelta kantilta.

– Ensinnäkin kohderyhminä maanpuolustuskorkeakoulut ovat erityisiä, sillä meitä koskevat ongelmat ja haasteet ovat hyvin ainutlaatuisia. Lisäksi ISMS on kohdennettu erityisesti pienille valtioille, minkä ansiosta voimme avoimesti käydä keskustelua edustamme, jakaa tietoa sekä tiivistää yhteisen edun mukaista turvallisuusyhteistyötä.

– Tulevissa ISMS neuvoston kokouksissa on varmasti luvassa paljon kiinnostavia keskusteluja siitä, mihin tämä organisaatio on menossa. Jatkuvasti uusia maita haluaa liittyä mukaan, ja he tuovat kukin mukanaan uusia näkökulmia ja päivityksiä tulevaisuuden seminaareihin, Last päättää.

Professori Markku Kivinen

”

Oppimisen kannaltahan täällä ollaan.

ti tulevaisuudessakin uusia näkökulmia hyödynnettyään mahdollisuutta kutsua ISMS:n kautta tutkijoita mukaan omiin hankkeisiinsa. Peischel piti konferenssissa kaksi esitystä, joista molemmat käsittelivät muutoksia Euroopassa.

Samoilla linjoilla oppimisesta on myös kapteeni **Jani Liikola** Maanpuolustuskorkeakoulusta, joka piti oman esityksensä organisaatioluovuudesta. Samasta aiheesta hän valmistee myös myöhemmin ilmestyvää väitöskirjaansa.

– Oppimisen kannaltahan täällä ollaan. Eivät asiat etene pelkästään sillä, että tuijottaa yksin kirjaa, vaan tarvitaan ideoita myös muilta. Se on vähän kuin uuden keksimistä. Omasta esityksestä saa hyviä ja kriittisiä kommentteja, mikä on oikein hyvä asia. Tutkimus kuitenkin perustuu

kriittisen opponointiin ja sitä kautta idean kehittämiseen, toteaa Liikola.

– Samalla täällä konferenssissa voi nauttia kansainvälisestä tunnelmasta ja tavata uusia ihmisiä. Tauoilla keskustellessaan oppii paljon muiden maiden kulttuurista ja heidän toimintatavoistaan. Miten esimerkiksi toteutetaan opetusta sikäläisissä sotilasakatemoissa, Liikola lisää.

Ensi vuonna Varsovassa

Onneksi taas vuoden päästä kaikilla sotatieteilijöillä on mahdollisuus nauttia samasta monipuolisuudesta. ISMS-konferenssi järjestetään seuraavalla kerralla Puolassa, Varsovassa. Vuoden 2016 konferenssille ehdotettu teema on ”Influence and war, fighting for the mind”.

Sitä ennen voit lukea tämän vuoden ISMS-seminaarijulkaisuja Maanpuolustuskorkeakoulun julkaisuarkistossa Doria-verkkopalvelussa.

Kyseiset julkaisut ovat vapaasti luettavissa pdf-

muodossa osoitteessa: <http://www.doria.fi/handle/10024/116153>.

Seminaarissa esitetyt niin kutsutut full paperit pyritään julkaisemaan *Journal of Military Studies*issa (JMS). Sitä ennen artikkeleiden täytyy kuitenkin läpäistä tiukka seula, jossa noudatetaan double-blind review -prosessia.

– Toistaiseksi yhtäkään työtä ei ole vielä hyväksytty, mutta tavoitteena on julkaista käsikirjoitukset vuoden loppuun mennessä, kertoo JMS-lehden pääeditori, professori **Juha-Matti Lehtonen** Maanpuolustuskorkeakoulusta. ■

Lue lisää tapahtumasta osoitteista: www.mpkk.fi & www.isofms.org

KARI SAINIO ”Hartiavoimin töitä”

Kuten sanottua, tämän laajuista tapahtumaa ei ilman hyvää työryhmää saataisi kasaan. Taustajoukoissa operoinut **Kari Sainio** kommentoi tapahtuman järjestelyitä ennen H-hetkeä.

– Valmisteluja on nyt tehty noin vuoden päivät. Ne voidaan jakaa karkeasti akateemisiin järjestelyihin ja käytännön järjestelyihin.

Pääosa akateemisista valmisteluista tehtiin jo keväällä, kun MPKK:n professorit ja ISMS:n eri työryhmien puheenjohtajat kävivät läpi tutkijoiden lähettämiä abstrakteja. Tiukassa prosessissa arvioitiin lähetettyjen tutkimusten taso. Lopulta konferenssiin hyväksyttiin esitettäväksi 86 työtä.

Käytännön järjestelyihin kuului luonnollisesti esimerkiksi tilajärjestelyt, ruokailut, majoitus, viestintä, kuljetukset sekä tietysti myös turvallisuusjärjestelyt. Kiitosta Sainiolta saa niin Santahaminan puitteet kuin vastaavan kokoluokan tapahtumia ennenkin järjestänyt Maanpuolustuskorkeakoulun henkilökunta.

TEKSTI: Antti Kalliola KUVAT: Jussi Toivonen

SÄHKÖINEN KIRJASTO

Johannes Gutenberg (1398–1468) olisi kenties ollut ihmeissään, kuinka kirjallisuutta ja arkistoaineistoa luetaan kotinojatuolissa vuonna 2015.

Kovakantiset kirjat ja painetut leh-
tivirusikerrat ovat muodostaneet
perinteisesti kirjastojen ytimen
jo vuosisatojen ajan. Tämä pätee
edelleen myös Maanpuolustuskor-
keakoulun kirjastossa, jossa yli kolme hyllyki-
lometriä kirjoja ja lehtiä saatiin tämän vuoden
kevällä vihdoinkin neljästä eri yksiköstä yhden ja
saman katon alle uuteen Santahamina-taloon.

Kuitenkin jo 1990-luvulla alkanut internetin
maailmanvalloitus ja sitä kautta vauhtia saan-
nut painettujen aineistojen digitointi sekä verk-
kokäyttöön saattaminen on alkanut vaikuttaa
myös kirjastojen toimintaan. Pääsääntöisesti
muutos on vain pelkästään positiivinen: asiak-
kaat saavat aineistoja käyttöönsä koska ja missä
tahansa. Kirjaston hyllyille syntyy myös konk-
reettista tilasäästöä.

Yksi parhaista esimerkeistä on Doria-verkko-
arkisto (www.doria.fi), jossa Maanpuolustuskor-

keakoulu on ollut mukana jo useamman vuoden
ajan. Kansalliskirjaston tarjoama julkaisualusta
on antanut erinomaisen ja edullisen mahdolli-
suuden julkaista Maanpuolustuskorkeakoulus-
sa tehtyjä opinnäytteitä sekä laitosten julkaisuja
kaikkien hyödynnettäväksi.

Dorian käyttöluvut ovat olleet tasaisen nou-
sevia, ja suosituimpia opinnäytteitä sekä julkai-
suja on luettu tuhansia kertoja. Kuluva syksy-
n aikana Doriaan saadaan jälleen paljon uutta
materiaalia, kun uunituoreita pro graduja sekä
ye-diplomitöitä ladataan verkkoon luettavaksi.
Yhtälailla niin viimeisimmät Maanpuolustus-
korkeakoulun väitöskirjat, valinta- sekä opin-
to-oppaat ja muutkin uudet julkaisut löytyvät
luontevasti verkkoarkistosta.

Kätevyyttä ja käytännöllisyyttä

Doria-aineistojen verkkosaatavuudella on käy-
tännön hyötyä esimerkiksi Maanpuolustuskor-

”

**Asiakkaat saavat aineistoja
käyttöönsä koska ja missä
tahansa.**

keakoulun opiskelijoille, jotka laativat opinnäy-
tetöitään monesti etäviikoilla kotikoneiltaan
käsien. Yhtälailla aineistojen avoimuus ja käte-
vä saatavuus esimerkiksi Googlen hakupalvelun
avulla ovat herättäneet myös muiden maan-
puolustuksesta kiinnostuneiden asiakkaiden
huomion. Verkkomateriaaliin on helppo vii-
tata esimerkiksi sosiaalisessa mediassa ja kes-
kustelupalstoilla, ja antavatpa ne potentiaalisia
lähdeaineistoja myös muiden oppilaitosten opis-
kelijoille ja tutkijoille.

Dorian kaltainen avoin verkkoarkisto on erin-
omainen esimerkki akateemisessa maailmassa
yleistyneestä niin sanotusta Open Access -ajatte-

lusta, jossa tieteellistä aineistoa saatetaan tarvit-
sijoiden käyttöön ilmaiseksi ja esteettä. Doriaa
voidaankin hyödyntää Maanpuolustuskorkeakou-
lussa jatkossa esimerkiksi tieteellisten artikke-
leiden Open Access -julkaisukanavana. On
ilahduttavaa, että Maanpuolustuskorkeakoulun
tyyppinen sotatieteellinen korkeakoulu tarjoaa
ensimmäisten joukossa työnsä tuloksia avoimes-
sa verkossa kaikkien käyttöön.

Maanpuolustuskorkeakoulun kirjasto on
hankkinut asiakkaidensa käyttöön myös use-
ampia ulkomaisia sotatieteellisiä tietokantoja
ja e-aineistoja, joiden ansiosta maanpuolus-
tuskorkeakoululaiset ja muu Puolustusvoimien
henkilöstö voivat oman työpisteensä näytöltä
lukea vaikkapa *Foreign Affairsin* uusinta nume-
roa, selata *The Military Balancen* vuosiraportteja
tai etsiä tietoa asejärjestelmistä *Jane's*-kustan-
tamon kalustokuvastoista.

”

Asiakkaille tämä näkyy salamannopeana lainauksena.

Yhä suurempi määrä sotatieteellisiäkin kausijulkaisuja on saatavana reaaliaikaisesti e-versiona, joten tämä on antanut mahdollisuuksia myös monien paperilehtien tilausten karsimiseen. Korkeakoulun yhteisö pääsee aineistoihin käsiksi Santahaminan kampusverkossa esimerkiksi omalla kannettavalla tietokoneellaan ja muu Puolustusvoimien henkilöstö muualla Suomessa hieman suppeammin viranomaisten TUVE-verkossa Puolustusvoimien Torni-portaalin välityksellä.

Sotatieteiden harrastajien kissanpäivät

Moni sotatieteitä lähellä oleva toimija on myös panostanut viime vuosina erityisen paljon aineistojensa verkkokäyttöön saattamiseen. Yksi aktiivisimmista on ollut Kansallisarkisto, joka on digitoinut valtavat määrät asiakirja-aineistoa kaikkien käytettäväksi. Sotahistorian harrastajille ja sukututkijoille varsinainen aarreaikka ovat olleet viime sotien aikaiset joukko-osastojen ja yksiköiden digitoidut sotapäiväkirjat.

Myös sellaiset klassikojulkaisut kuten *Tiede ja Ase*, *Sotahistoriallinen Aikakauskirja* ja vaikkapa *Kansa Taisteli* -lehti ovat löytäneet uuden elämän verkkomaailmassa – kiitos Suomen Sotatieteellisten ja Sotahistoriallisten seurojen. Julkaisujen digitointi on työläs kertaprojekti, mutta tämän jälkeen ne ovat kaikkien käytettävissä niin pitkään kuin vain sähköä riittää.

Kirjastojen sähköistyminen ei rajoitu pelkästään aineistojen verkkosaatavuuteen, vaan myös itse lainaus- ja palautusprosessi on muutoksessa. Maanpuolustuskorkeakoulun kirjastossa siirrytään RFID-pohjaiseen kokonaisjärjestelmään, joka nopeuttaa ja kätevoittää fyysisen aineiston käsittelyä entisestään. Asiakkaille tämä näkyy salamannopeana lainauksena ja henkilökunnalle esimerkiksi aineiston kätevämpänä paikallistamisena. Ilman raakaa työtä ei tämäkään uusi järjestelmä kanna hedelmää: joka ikinen kirjaston kirja on täytynyt käsivoimin tarroittaa ja konvertoida erikseen.

Oli kyse sitten aineiston digitoinnista tai konvertoinnista, lopullinen päämäärä on aina sama: helpottaa niin asiakkaiden asiointia kuin henkilökunnan työskentelyäkin, ja ennen kaikkea jättää lisää aikaa etsimisen sijaan kaikelle muulle, vaikkapa uusien ajatusten kehittelylle. Kätevämpi, sähköinen kirjastomaailma on jo pitkälti täällä perinteisemmän kirjahyllymaailman rinnalla. ■

LÖYDÄ LISÄÄ

Doriaan pääset tutustumaan osoitteessa:
www.doria.fi

Viime sotien sotapäiväkirjoja voit hakea:
<https://digi.narc.fi>

Digitoituja Sotahistoriallisia Aikakauskirjoja:
www.sshs.fi

Kansa Taisteli -lehtien verkkoarkisto:
<http://kansataisteli.sshs.fi/>

Tiede ja Ase -vuosikirjat löydät:
<http://ojs.tsv.fi/index.php/ta>

Ulkomaiset tietokannat ovat siviiliasiakkaiden käytettävissä Maanpuolustuskorkeakoulun kirjastossa. Katso listaus kirjaston sivuilta www.mpk.fi/kirjasto -> Tietokannat.

A person wearing a blue protective suit and helmet is seen from behind, looking through binoculars. The background shows a landscape with low-lying vegetation and a large plume of smoke or dust rising in the distance under a clear sky.

TEKSTI: V. Lampivuo & J. Lehtonen KUVAT: H. Larinen & T. Niemi

LEARNING BY MAKING MISTAKES

Puolustusvoimien kansainvälinen keskus (PVKVK) on kansainvälistä kriisinhallintakoulutusta antava laitos, joka toimii Santahaminan saarella osana Maanpuolustuskorkeakoulua.

Alun perin YK-koulutuskeskuksena tunnettu laitos perustettiin vuonna 1969 antamaan Yhdistyneiden kansakuntien rauhanturvaamistehtävissä tarvittavaa erikoiskoulutusta sekä tietoja lainsäädännöstä ja kansainvälisistä sopimuksista.

Kansainvälisessä keskuksessa koulutetaan vuosittain satoja sotilaita kansainvälisiin tehtäviin niin kotimaasta kuin ulkomailtakin. Pohjoismaiden NORDEFCO-yhteistyö jakaa kriisinhallintakurssit Suomen, Ruotsin, Norjan sekä Tanskan välillä. Kansainvälinen keskus kouluttaa jopa 30:ssä koulutustapahtumassa vuosittain, ja kysyntää riittää. Rauhanturvaajia tarvitaan moniin erilaisiin tehtäviin, ja pelkästään sotilastarkkailijoina toimii eri operaatioissa tällä hetkellä 1 743 henkilöä. Kaiken kaikkiaan YK:n sinisissä toimii jopa 105 394 ammattilaista.

Muiden tiedot ovat kurssin rikkaus

Mitä näillä monipuolisilla kursseilla sitten tapahtuu? Pysähdytään hetkeksi seuraamaan keksäisen kurssin arkea.

Elokuun 10. päivänä Santahamina-talon aula oli täynnä monenkirjavaa maastokuvausta. Yli 40 upseeria yhteensä 12 maasta oli valmiina aloittamaan kolmen viikon mittaisen UNMEM-kurssin. Kolmesti vuodessa järjestettävän kurssin tavoitteena on kouluttaa sotilastarkkailijoita, yhteysupseereita sekä sotilasneuvonantajia palvelemaan YK:n kriisinhallintaoperaatioissa.

Kurssin osallistujien joukossa oli upseereita niin läheisemmistä naapurimaista, kuten Ruotsista, Norjasta, Saksasta, kuin myös kaukaisemmista maailmankolkista, kuten Botswanasta, Ruandasta ja Bangladeshista. Puheensorinasta erotti monia vieraita kieliä, mutta yhteisenä kieleinä käytetty englanti ilmeni taiteutuvan upseereil-

ta varsin hyvin.

Kurssin ensimmäinen viikko käytettiin Kansainvälisen keskuksen tiloissa teoriakoulutukseen. Viikon aikana osallistujat saivat perustiedot YK:n toiminnasta ja rauhanturvaoperaatioista sekä teoreettisen perustan tehtävässä toimimiselle. Ensimmäiset käytännön harjoitteet tapahtuivat ajoneuvo-, GPS- ja miinaturvallisuusharjoituksissa eri puolilla Santahaminan saarta. Lisäksi panostettiin monikansallisen osallistujajoukon ryhmäytymiseen tervetuloilaisuudessa, lentopalloturnauksessa, saunaillassa ja vielä viikon päätteeksi tutustumalla eri osallistujamaiden ruoka- ja juoma-

kulttuuriin.

UNMEM-kurssin johtaja, majuri **Janne Lehtonen** kertoo, että kurssilaisia kehoitetaan lähtökohtaisesti alusta asti tekemään tuttavuutta keskenään. Jokaisella oppilaalla on mukanaan oma tausta harjoituksista sekä operaatioista.

– Muiden tiedot ovat rikkaus tällä kurssilla. Joukossamme on varmasti yhtä kokeneita, ja jopa meitä kokeneempia sotilaita, jotka pystyvät tuomaan hyviä näkökulmia kurssin aikana, Lehtonen toteaa.

Ison-Britannian armeijan majurin **Patrick Kwakye** mukaan kurssi antaa erinomaisen mahdollisuuden verkostoitumiseen. Hän kertoi

olleensa yllättynyt nähdessään osallistujia niin monesta maasta. Jopa Afrikasta asti tulleet osallistujat olivat hänen mukaansa iloinen yllätys. Kansainvälinen keskus on mukana African Capacity Building -projektissa, jonka kautta afrikkalaisia sotilaita on saatu mukaan kurssille kartuttamaan taitojaan. Monipuolinen tausta on myös hyvä vertaisoppimisen pohja.

– Täytyy muistaa, että monet rauhanturvatehtävät sijoittuvat usein juuri Afrikkaan ja Lähi-idän alueille. Toivon tapaavani kurssilaisia myös rauhanturvaamistehtävissäni, sanoo Kwakye.

Kriisialueen silmät ja korvat

Kurssin kattavana teemana on osallistujien asennemuutos: taistelemaan koulutetuista sotilaista koulutetaan kurssilla aseettomia rauhanturvajia. Samalla kun vihreä baretti vaihdetaan YK:n siniseen, tulee myös ajatukset ja toimintatavat vaihtaa vihreästä siniseen. Tapahtuu paljon oppimista, mutta myös poisoppimista, kun harjoitellaan, millaista on toimia aseettomana korkean riskin kriisialueella.

Rauhanturvaoperaatiossa mukana olevat sotilastarkkailijat toimivat kriisialueen valvovana silmänä vahtien jatkuvasti muuttuvaa tilannetta konfliktien ja tulitaukojen aikana. Pääasiallinen työkalu vaihtuu aseesta kiikareihin ja viestintä-

laitteistoon. Mikäli esimerkiksi tulitauon aikana vaihdetaan laukauksia, tarkkailija raportoi sen eteenpäin. Viesti välittyy tarvittaessa ylöspäin aina YK:n päämajaan New Yorkiin saakka.

Sotilastarkkailijan työ on vastuullista mutta myös vaarallista. Tehtävässään sotilaan on jatkuvasti tarkkailtava ympäristöään ja arvioitava vaaratilanteen mahdollisuutta edetäksään alueella. Tämän lisäksi tarkkailijan on täytettävä ensisijaiset tehtävänsä: tarkkailu ja raportointi. Lehtonen kertoo aseettomuuden tuovan omat haasteensa. Oma turvallisuus on aina tärkeintä kriisialueella liikkuesssa.

– Työ on ilman muuta vaativaa, sillä sotilastarkkailijat menevät yleensä pahimmillekin krii-

sialueille. Koulutuksella pyritään toki ehkäisemään mahdollisten vaaratilanteiden syntymistä. Turvallisuus on tarkkailijan tai yhteysupseerin toiminnan tärkein edellytys. Mikäli joukko kokee etenemisen olevan liian vaarallista, tilanteesta voidaan yhteisellä päätöksellä lähteä pois, hän kertoo.

Myös sosiaaliset taidot ovat huomattavasti suuremmassa roolissa tarkkailijalla. Kohtaamiset paikallisten kanssa niin rennossa kuin kiristyneessäkin ilmapiirissä ovat tärkeitä tiedonhankintakeinoja. Paikallinen kulttuuri on omaksuttava ja vuorovaikutuksen on oltava helppoa. Vaaratilanteissa usein ainoa puolustuskeino on diplomatia.

”

Jokaisella oppilaalla on mukanaan oma tausta harjoituksista sekä operaatioista.

Oppimista käytännön kautta

Kurssin toisella viikolla kurssilaiset siirtyivät Niinisalon varuskuntaan Kankaanpäähän, jossa opittu teoria asetettiin käytäntöön. Kurssilaiset majoittuivat varuskuntaan perustetuissa tukikohdissa Camp Presidentissä sekä Patrol Base 92:ssa, jotka on suunniteltu vastaamaan aitoa kriisinhallintaoperaation tukikohtaa. Harjoitusalue esiteltiin osallistujille kriisialueena, jolla oli käynnissä YK:n kriisinhallintaoperaatio. Kurssin osallistujien tehtävänä oli valvoa alueella voimassa ollutta tulitaukosopimusta.

Niinisalon varuskunnan lisäksi myös Hämeenkaan harjoitusalueella ja Pohjankaan ampuma-alueella toteutettua loppuharjoitusta tukivat useat Puolustusvoimien joukko-osastot. Muun muassa Porin prikaatin, Utin jääkäriyrykmentin, Satakunnan lennoston sekä Panssariprikaatin varusmiehet ja henkilökunta toimivat harjoituksissa eri rooleissa maanimiehenä, kouluttajina ja kuljettajina.

Vaikka tällä kertaa elokuun sää oli lähempänä Lähi-idän tai Afrikan olosuhteita, on maraskuussa järjestettävillä kursseilla usein päästy lähemmäs Himalajalla vallitsevia kelejä hyttävien tuulien ja vaakasuorine lumisateineen. Ja sehän sopii, näissä kaikissa paikoissa ja olosuhteissa palvelee parhaillaankin PVKVK:n koulutamia rauhanturvajia.

Toisen viikon harjoitukset olivat rastipohjaisia suoritteita, jotka jäljittelivät kriisinhallintaoperaatiossa toimimista. Tehtäviin kuului esimerkiksi partiointia helikopterilla ja maastoajoneu-

voilla, radioliikenneharjoituksia sekä raporttien laatimista päivän tapahtumista ylemmälle esikunnalle. Osallistujien neuvottelutaitoja ja kulttuurien välisiä kohtaamisia kehitettiin ras-teilla, joilla oppilaat menivät tapaamaan esimerkiksi paikallista pormestaria tai armeijan edustajaa. Kuvitteellisissa tilanteissa kriisialueen eri osapuolia esittävät roolipelaajat loivat realistiset olosuhteet käytännön oppimiselle.

Taidot koetuksella

Harjoituksiin annettiin toisella viikolla hyvin aikaa valmistautua. Sama päti harjoituksen jäl-keiseen raportointiin. Kolmannella viikolla pää-tösharjoituksessa tunnelma kuitenkin muuttuu, kun tilanteet muuttuvat yhtäkkiä ja taitojen so-veltaminen aiemmista harjoituksista joutuu ko-etukselle.

UNMEM-kurssin viimeisellä viikolla järjestet-tiin kolmipäiväinen vaativa loppuharjoitus, jossa osallistujat partioivat maastoon luodulla toimi-alueella tulevia kriisinhallintatehtäviä muistut-

tavissa olosuhteissa. Loppuharjoituksessa kurssi-laiset pääsivät käyttämään aikaisemmin opittuja ja harjoiteltuja taitoja entistäkin aidommissa ja haastavammissa tilanteissa.

Viimeisellä viikolla ei enää riitä, että hallitsee aiemmin opetellun radiopuhelinliikenteen, hätäensiavun, miinaturvallisuuden tai monikult-tuurisuuden huomioivan neuvottelutekniikan, vaan näitä taitoja täytyy osata soveltaa ja käyt-tää yhtä aikaa erilaisissa monimutkaisissa ongel-matilanteissa. Sotilaat joutuvat toimimaan niin miinoitetuilla alueilla kuin vihamielisten ryh-mittymien kanssa. Harjoitus on vaativa, mutta se perustuu aitoihin riskitekijöihin, jotka voivat uhata rauhanturvaajia kenttäolosuhteissa.

Jos kaikesta opitusta huolimatta uudessa ja yllättävässä tilanteessa astuu miinaan tai tekee muun kohtalokkaan virheen, on se harjoitusvai-heessa onneksi vain opiksi. Kaikki tapahtumat – niin onnistumiset kuin virheetkin – käydään jokaisen tilanteen jälkeen huolella läpi koulut-tajien kanssa.

”Learning by making mistakes” on periaate, joka toimii käytännönläheisessä simulaatiohar-joituksessa tehokkaasti. Jos harjoituksessa tekee virheen, on virheen toistaminen tositilanteessa entistä epätodennäköisempää.

Tositoinet voivat kutsua nopeasti

Kriisinhallintakursseja järjestetään nopeaan tahtiin ja syystä, sillä tarve kansainväliselle osaami-selle on jatkuvasti kova. Myös UNMEM-kurssin opiskelijoista useat saattavat pian kurssin loppu-misen jälkeen saada käskyn lähteä rauhanturvaamistehtäviin. Kurssin johtaja, majuri Lehtonen kertoo, että käytänteet vaihtelevat maittain.

– Esimerkiksi Pohjoismaissa on tapana, että täällä käydyn kurssin jälkeen saadaan ennen operaatiota vielä ylimääräinen, operaatiokohtai-nen koulutus. Meidän kurssimme antaa hyvät perusteet kriisinhallintatoiminnasta, joten kou-lutuksemme pohjalta on periaatteessa valmius lähteä mihin tahansa YK:n operaatioon. Muissa maissa, esimerkiksi joissakin Afrikan tai Euroo-

pan maissa voi käydä niin, että suoraan kurssin jälkeen lähdetään jo tositoimiin, Lehtonen se-littää.

Kohdemaasta riippumatta on selvää, että Kan-sainvälisen keskuksen pitkät perinteet ja arvos-tettu brändi takaavat hyvät eväät kurssilaisten kouluttamiseen kaikkien turvallisuuden kohen-tamiseksi. ■

”
**Meidän kurssimme
antaa hyvät perusteet
kriisinhallintatoiminnasta.**

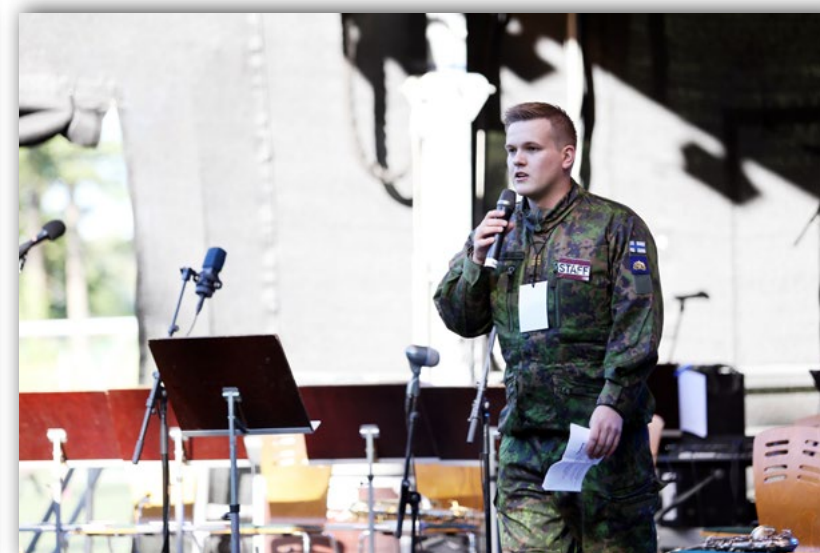
HELSINGIN KERÄSI ENNÄTYSYLEISÖN

MILjazz

Helsingin MILjazz-konsertti Santahaminassa keräsi torstai-iltana 13.8. alueen täyteen vauvoista vaareihin. Uusi yleisöennätys syntyi, kun paikalle saapui noin 3 500 musiikin ystävää nauttimaan mahtavasta tunnelmasta.

Tänä vuonna MILjazz-lavalle nousi Kaartin soittokunnan Big Band mukanaan klarinetisti **Antti Sarpila** ja jazzlaulajatar **Annimaria Rinne**. Lisäksi tunnelmaa nostatti Varusmiessoittokunnan Show Band solistinaan suomisoulin kuninkaaksi tituleerattu **Sami Saari**.

KUVAT: **Aki Aunala**

MILjazz

Maanpuolustuskorkeakoulun rehtori vaihtuu

Maanpuolustuskorkeakoulun rehtori vaihtuu vuodenvaihteessa. Presidentti **Sauli Niinistö** nimitti huhtikuussa kontra-amiraali **Veijo Taipaluksen** Merivoimien uudeksi komentajaksi. Kontra-amiraali Taipalus on toiminut vuodesta 2013 Maanpuolustuskorkeakoulun rehtorina.

Taipaluksen seuraajaksi korkeakoulun johtoon presidentti nimitti prikaatikenraali **Ilkka Korkiamäen**, joka toimii nykyisin Pääesikunnan johtamisjärjestelmäpäällikkönä. Aiemmin Korkiamäki on toiminut mm. Maanpuolustuskorkeakoulun sotatekniikan laitoksen johtajana, joten korkeakoulun uusi rehtori palaa tuttuun ympäristöön tammikuussa 2016. Lue enemmän seuraavasta lehdestä!

Kansainvälisen keskuksen johtaja vaihtui

Santahaminassa järjestettiin perjantaina 25. syyskuuta Puolustusvoimien kansainvälisen keskuksen johtajan vaihtotilaisuus. Tehtävän otti vastaan komentaja **Jukka-Pekka Schroderus** everstiluutnantti **Timo Hämäläisen** siirtyessä uusiin tehtäviin.

Vuoden vaihteessa Maanpuolustuskorkeakouluun liitetty Puolustusvoimien kansainvälinen keskus sai uuden johtajan 1. lokakuuta alkaen. Uusi johtaja painotti vaihtotilaisuudessa pitämässään puheessa yhteistoiminnan tärkeyttä ja kansainvälisyyden hyötyjä.

Komentajana vuodesta 2007 toiminut Schroderus on ehtinyt monipuolisen uransa aikana palvelemaan muuan muassa kadettikurssin ja Merisotakoulun opettajana sekä viimeisimpänä Maanpuolustuskorkeakoulun sotilaspedagogiikan pääopettajana. Näiden lisäksi hän on muun muassa toiminut henkilöstöpäällikön ja henkilöstöalan neuvonantajana Afganistanilaisessa Armeijakunnassa (AK) Mazar-i-Sharif:issa.

Kirjamessuilla riitti kiinnostuneita

Maanpuolustuskorkeakoulu osallistui jälleen Helsingin Messukeskuksessa järjestettävälle Kirjamessuille 22.–25. lokakuuta 2015. Messupisteellä kävi positiivinen vilskelmä neljän päivän ajan. Lisäksi Maanpuolustuskorkeakoulu järjesti Tiedetori-yhteistyön puitteissa ohjelmanumeron ”Putinin tiellä – aikamme Venäjän turvallisuuspolitiikka”, jonka puheenjohtajana toimi emeritusprofessori **Alpo Juntunen** (ks. lisää www.tsv.fi/tiedetori).

Maanpuolustuskorkeakoulun messuosastolla keskityttiin erityisesti uusimpiin julkaisuihin, joita messujen lisäksi voi ostaa kaksi vuotta toiminnassa olleesta Puolustusvoimien julkaisujen verkkokaupasta osoitteesta pv.juvenesprint.fi tai ladata ilmaiseksi doria.fi-verkkopalvelusta. Maanpuolustuskorkeakoulu on julkaissut jo valtaosan julkaisuistaan verkossa vuodesta 2012 sekä välittänyt painettuja julkaisujaan verkkokaupan kautta vuodesta 2014.

Peda-forumissa ”voimaa yhteistyöllä”

Peda-forum verkosto järjestää vuosittain valtakunnalliset kehittämispäivät opetuksen ja yliopistopedagogiikan tiimoilta. Tänä vuonna päivät järjestivät yhteistyössä Hanken Svenska handelshögskolan ja Maanpuolustuskorkeakoulu 20.–21. elokuuta 2015. Pääpuhujien joukosta löytyi mm. emeritusprofessori **Yves Epelboin** UPMC – Sorbonne yliopistosta Pariisista sekä **Björn Wahlroos**.

Päivien teemana oli ”Voimaa yhteistyöllä”, jonka kautta haluttiin painottaa yhteistyön merkitystä opetuksen eri tekijöiden välillä. Lisäksi järjestäjät halusivat nostaa esille sekä kansallisten että kansainvälisten verkostojen merkityksen. Kansainvälinen näkökulma näkyi päivissä siinä, että ohjelmaa tarjottiin ensimmäistä kertaa kolmella eri kielellä.

Sotatieteiden päivä veti yleisöä

Kansainvälisen ISMS-konferenssin jatkoksi vietettiin myös suomenkielistä Sotatieteiden päivää. 16. lokakuuta Santahaminaan kokoontui kymmeniä tutkijoita ja runsaasti osallistujia keskustelemaan ja jakamaan tietoa sotatieteistä. Kahdeksassa erilaisessa sotatieteiden työryhmässä käsiteltiin muuan muassa strategiaa, johtamista ja sotatekniikkaa. Tapahtumaa järjestämässä ollut Maanpuolustuskorkeakoulun tutkimusjohtaja **Hannu Kari** totesi Sotatieteiden päivän olevan oiva esimerkki upseerien akateemisuudesta. Sotatieteiden päivät järjestettiin edellisen kerran vuonna 2012 kaksipäiväisenä tapahtumana. Seuraavan kerran Sotatieteiden päiville voi osallistua kahden vuoden kuluttua.

Puolustusministeri vierailulla

Puolustusministeri **Jussi Niinistö** vieraili 27. lokakuuta Maanpuolustuskorkeakoulussa. Niinistö tutustui mm. korkeakoulun nykytilaan sekä 101. Kadettikurssin taktiikan harjoitukseen. Maanpuolustuskorkeakoulu on ministerille laitoksena entuudestaan tuttu hänen saatuaan Suomen sotahistorian dosentuurin vuonna 2004.

Ministeri Niinistön vierailu alkoi tutustumisella Maanpuolustuskorkeakoulun nykytilanteeseen koulun rehtorin, kontra-amiraali **Veijo Taipaluksen** johdolla. Tämän jälkeen viime vuoden syksynä opintonsa aloittanut 101. Kadettikurssi esitteli taktiikan harjoitustaan.

– Fyysisiä kokonaisuuksia oli mukava käydä hahmottamassa asiantuntevalla opastuksella. Tänä vuonna valmistunut Santahamina-talo on todella upea, ministeri totesi.

Yleisesikuntaupseerikurssi 57 valmistui

Torstaina 29. lokakuuta vietettiin Yleisesikuntaupseerikurssin 57 valmistujaisia. Kurssilta valmistui kaiken kaikkiaan 77 opiskelijaa. Kahden vuoden uuration palkittiin, kun kurssi valmistui esiupseerin tehtäviin sekä sai samalla sotatieteellisen jatkokurssin takataskuunsa.

Kurssin päättäjäisviikkoon kuului ohjelmaa aina diplomityöseminaareista valmistumispäivän juhlallisuuksiin sekä Sotakorkeakoulun perinnellisen uudelleennaulaamiseen. Juhlallisuudet aloitettiin perinteisesti ja hartaasti Hietaniemen hautausmaalla, jossa kurssi opettajineen kävi laskemassa seppeleen marsalkka **Mannerheimin** haudalle.

Tilaisuudessa palkittiin myös tuttuun tapaan kurssin ja eri linjojen priimukset. Kurssin 57 sekä maasotalinjan priimuksiksi nimettiin majuri **Tommi Sikanen**. Ilmasotalinjalta priimuksena palkittiin majuri **Tuukka Elonheimo**, merisotalinjalta komentajakapteeni **Olli Rusanen** sekä rajavartiolinjalta majuri **Tommi Tiittanen**.

Saksan Maanpuolustuskorkeakoulun rehtori vierailulla

Saksan Maanpuolustuskorkeakoulun (Führungskademie der Bundeswehr) rehtori, kenraalimajuri **Achim Lidsba** oli tutustumisvierailulla Maanpuolustuskorkeakoululla 12.–13. elokuuta 2015. Lidsban lisäksi vierailulla oli myös Saksan Suomeen akkreditoitu sotilasasiamies, everstiluutnantti **Konstantin Bellini**.

Vieraat tutustuivat päivän aikana muun muassa Maanpuolustuskorkeakoulun opetukseen, tutkimukseen ja kansainväliseen yhteistyöhön. Lidsbanin mukaan myös Suomen ja Saksan maanpuolustuskorkeakoulujen välisestä yhteistyöstä käytiin keskustelua.

– Tämä on ollut hyvin palkitseva päivä. Olemme oppineet paljon Suomen armeijan toimintaympäristöstä, ja päivän aikana huomasin, että niin opetuksessa kuin operaatioissamme toimimme pitkälti samojen linjojen ja arvojen mukaisesti, Lidsba luonnehti.

VÄITÖKSIÄ

KAIKKI MAINITUT
VÄITÖSKIRJAT OVAT
LADATTAVISSA
WWW.DORIA.FI
-VERKKOPALVELUSTA.

Väitös postimerkeistä merisotataidon kehitystä kuvaavina dokumentteina

Kommodori (evp) **Kai Varsion** väitöskirja tarkastettiin sotatieteiden tohtorin tutkintoa varten Maanpuolustuskorkeakoulussa 11. kesäkuuta 2015. Väitöstilaisuus pidettiin Helsingin Santahaminassa, Santahamina-talon auditoriossa. Väitöskirjassa *Postimerkit merisotataidon dokumentteina, Britannian ja Saksan laivastojen varustelu maailmansotien välisenä aikana* Varsio tarkastelee ja vertaa Britannian sekä Saksan laivastojen varusteluun liittyviä arkistotutkimuksia ja tutkimuskirjallisuutta tutkielmassa käytettyjen postimerkkien kuva-aiheisiin ja niiden yksityiskohtiin yli 3 300 kertaa.

Väitöstilaisuudessa vastaväittäjinä toimivat professori, eversti **Pasi Kesseli** Maanpuolustuskorkeakoulusta ja filosofian maisteri, RDP (the Roll of Distinguished Philatelists) **Jussi Tuori**. Kustoksena toimi Maanpuolustuskorkeakoulun professori, kenraalimajuri (evp) **Vesa Tynkkynen**.

Väitös maanpuolustustahdosta asevelvollisen koulutusta ja palveluksen onnistumista selittävänä tekijänä

Yhteiskuntatieteiden kandidaatti, reservin majuri **Risto Sinkon** väitöskirja tarkastettiin sotatieteiden tohtorin tutkintoa varten Maanpuolustuskorkeakoulussa perjantaina 18. syyskuuta 2015. Väitöstilaisuus pidettiin Helsingin Santahaminassa, Santahamina-talon auditoriossa. Sinkon väitöskirja *Maanpuolustustahto asevelvollisen koulutuksen ja palveluksen onnistumista selittävänä tekijänä*, tutkii maanpuolustustahdon merkitystä asevelvollisen suorittaessa palvelustaan.

Vastaväittelijänä väitöstilaisuudessa toimi professori **Pekka Aula** Helsingin yliopistosta. Kustoksena toimi sotilasprofessori, everstiluutnantti **Aki-Mauri Huhtinen** Maanpuolustuskorkeakoulusta.

TEKSTI: Tuomas Aflecht KUVAT: Jussi Toivonen & Aki Aunala

OLYMPIALEIRI SYKSYN VÄRILÄISKÄNÄ

Santahaminalla on yllättävä ja pitkä historia olympialaisten saralta. Vuonna 1940 avattu silloisen Kadettikoulun päärakennus rakennettiin alun perin olympiakylän keskuspaikaksi. Kyseiset kilpailut peruuntuivat silloin kokonaan, mutta vuoden 1952 Helsingin kesäolympialaisissa rakennus toimi Suomen olympiajoukkueen majapaikkana. Historia kaiku edelleen, kun kolmas valmistava Olympiakomitean ja Maanpuolustuskorkeakoulun järjestämä Olympialeiri pidettiin 22. syyskuuta Santahaminassa.

Reippaat 180 osallistujaa eri urheilumaailman alueilta jaettiin kahdeksaentoista ryhmään, jotka kantoivat jonkin olympiakaupungin nimeä. Joukossa oli esimerkiksi Team Helsinki, viimekertaisen kesäkisojen näytöspaikan mukaan nimen saanut Team

Lontoo sekä kaiken alku ja juuri – Team Ateena. Kisan voittajaksi selviytyi huippu-uimari **Matti Mattssonin** kipparoima Team Atlanta.

Maanpuolustuskorkeakoulun toisen vuoden kadetit saivat kunnian olla mukana järjestämässä Time to Challenge You! -kilpailua. Kadetit vastasivat tehtäväratojen suunnittelun lisäksi siitä, että kaikki menee niin kuin pitää ja suorittivat myös ratojen pisteenlaskua. Kilpailun tempuradat koostuivat armeijahenkisten kranaatinheiton, esteradan ja evakuointiharjoituksen lisäksi vähän perinteisimmistä sekä tutummista lajeista kuten koripallon heitosta tai pesäpallosta. Monipuolisen ohjelman kruunasi sadepäivien keskelle osunut auringonpaiste.

Oletko SOTILAS vai *kukkakauppias?*

TEKSTI: Viljami Lampivuo, KUVAT: J. Toivonen, T. Niemi & P. Väättäinen

Oliko isäsi hyvä mies? Haluaisitko olla kukkakauppias? Kyseiset sananparret ovat jääneet monen mieleen armeijajalalta, jolloin silloiset tuoreet alokkaat kävivät kysymyksiä läpi sotilaan psykologisessa peruskokeessa. Olisiko kukkakauppias sitten huono sotilas? Miksi testejä tehdään?

Arviolta 230 000 suomalaista osallistuu vuosittain yhteen tai useampaan psykologiseen testiin. Useissa valtion työtehtävissä, valintakokeissa ja myös yksityisissä yrityksissä psykologiset testit ovat yleistynyt käytäntö. Tämän lisäksi vuosittain noin 25 000 palvelukseen astuvaa nuorta täyttää kattavan persoonallisuustestin ennen asepalveluksen vastuullisempia tehtäviä. Samantyyppinen kysymyspatteristo haastaa myös jokaisen Maanpuolustuskorkeakoulun kadettikurssille hakevan nuoren ennen upseerin uran urkenemista.

Pällitesteinä ja hulluuskokeinakin tunnetut persoonallisuuskokeet herättävät edelleen satunnaisia naurunhөрhedyksiä ja hämmennyksen tunteita sen suorittajissa. Vaikka testien ikimuistoisimmat kysymykset ovat oma lukunsa suomalaisessa kansanhuumorissa, taustalla piilevä loigikka on jäänyt monelle tuntemattomaksi.

Kehitys alkaa tarpeesta

Historia psykologisesta testaamisesta Puolustusvoimissa ulottuu jopa 65 vuotta taaksepäin 1950-luvun alkuun. Tuolloin Ilmavoimissa siirryttiin askel kerrallaan sotien jälkeiseen moderniin hävittäjäkalustoon ja entistäkin haastavammat lentäjän tehtävät asettivat vaatimuksen pilotin tarkemmasta psykologisesta analyysistä. Kognitiiviset taidot, paineensietokyky ja henkinen tasapaino olivat alkuperäiset kyvyt, joita testeillä lähdettiin selvittämään. Ne ovat myös sellaisia perustaitoja, jotka enemmän tai vähem-

män pätevät jokaiseen sotilaaseen tehtävästä riippumatta.

Kun suurten joukkojen kykyjen huomattiin olevan helposti arvioitavissa vieläpä suoran kokeen pohjalta, kognitiivisia testejä sovellettiin lopulta koskettamaan jokaista armeijan varusmiestä, Kadettikoulun hakijaa ja Puolustusvoimien siviilityöntekijää. Tasapainoisuutta mittaava psykologinen testi otettiin käyttöön vuonna 1981, kun ”häiriintyneisyys” todettiin merkitseväksi tekijäksi palveluksen suorittamisen kannalta. Kyseinen testi uusittiin viimeksi vuonna 2001.

Varusmiesten tasapainoisuutta kartoittava testi pohjautuu yhdysvaltalaiseen Minnesota Multiphasic Personality Inventory -persoonallisuustestiin (MMPI), jonka ensimmäinen versio kehitettiin Minnesotan yliopistossa jo 1930-luvun lopulla psykologi **Starke R. Hathaway**n ja neuropsykiatri **John C. McKinley**n toimesta. Testi on maailman yleisimpiä persoonallisuuskokeita, ja se on virallisesti käännetty jopa 22 kielelle.

MMPI:n käyttötarkoitukset ovat laajoja, kuten ovat testin tuloksetkin. Pisimmässä muodossaan koe voi pitää sisällään jopa 567 väitettä,

Psykologi **Kai Nyman**

jotka korreloivat jopa sadalle eri luonnefaktorille. MMPI on maailman yleisin soveltuvuustesti, sillä sitä voidaan käyttää lähes kaikenlaisten henkisten kyvykkyyksien arvioimiseen. Puolustusvoimat on ottanut testin käyttöönsä soveltaen sen alkuperäistä muotoa vastaamaan tutkittavaa kohdetta – suomalaista sotilasta.

Moderni armeijan alokkaille suunnattu tasapainoisuuskoee on kaikkiaan 270 kysymystä sisältävä kokonaisvaltainen henkilöanalyysikoee. Kysymykset käsittelevät vuoroin jokaista elämän osa-aluetta pyrkien selvittämään testattavan henkilön henkisen kunnon ja kelpoisuuden palvelukseen. Koetko usein olevasi ahdistunut? Varastaisitko, jos et jäisi siitä kiinni? Kiristäkö vanne päästäsi?

Puolustusvoimien tutkimuslaitoksen johtaja, psykologi **Kai Nyman** on toiminut soveltuvuusarviointitehtävissä 1980-luvulta asti. Hän kertoo, että jokainen testin kysymys linkittyy korreloimaan tietynlaisia luonteenpiirteitä ja että monet kysymysten teemat toistuvat tarkoituksenmukaisesti eri tavoin muotoiltuna monipuolisen ja totuudenmukaisen näkökulman saamiseksi. Tavoitteena ei kuitenkaan ole yksilön persoonallisuuden perinpohjainen selvittäminen.

– Persoonallisuustestien avulla arvioidaan kussakin tehtävässä vaadittavia kompetensseja. Ensisijaisena tavoitteena ei ole kokonaispersoonallisuuden kuvaaminen. Tehtävässä onnistumisen kannalta tärkeiden kompetenssien määrä on

huomattavasti vähäisempi kuin erilaisten persoonallisuuden määriä. Arvioitavia kompetensseja on tyyppillisesti korkeintaan kymmenen, Nyman selittää.

Kokeita sotilaan uralla

P-testit ovat merkittävä tekijä varusmiespalveluksessa, sillä ne voivat muiden arviointien ohella määrittellä yksilön sijoittumisen sodan ajan joukkoon – tai yhtä hyvin myös joukon ulkopuolelle. Etenkin johtajakoulutukseen hakeutuessa oma henkinen kyvykkyys on ratkaiseva tekijä.

Testin suorittamiseen liittyvä jännitys, pelko oman kompetenssin rajoista sekä ryhmäpaine voivat saada harkitsemaan vilppiä tai valehtelusta testissä. Testi tehdään varusmiehenä vain kerran, ja se määrittää osaltaan ensimmäisen askeleen alokkaasta kohti upseerin uraa – johtajakoulutukseen pääsyn. Varaa monille virheille ei siis ole. Kun sinulta kysytään, puhutko aina totta, mitä vastaisit? Kyllä, eihän sotilas koskaan valehtelee!

Vaikka oman imagon kiillottaminen tuntuisi oikealta vaihtoehdolta, sosiaalisten ja henkisten realiteettien tunnistaminen on yksi tärkeimmistä syistä testin tekemiseen. Tulokset voivat osoittaa merkkejä psyykkisistä oireista, joita vastaaja itsekään ei tunnista. Jo tästä syystä varusmiehiä kehoitetaan vastaamaan rehellisesti kysymyksiin. Jokainen ihminen valehtelee joskus, mutta peruskokeessa se ei kannata. Luonteenpiirteiden lisäksi myös vastausten ristiriitaisuus ja valehteleminen näkyvät tuloksissa.

– Psykologisia testejä tehdään siksi, että pyritään varmistamaan tehtävään valittavan henkilön suoriutuminen tehtävästä mahdollisimman hyvin. Se on myös testattavan henkilön etu, koska henkilön arvioiminen tiettyä tehtävää varten takaa mahdollisimman hyvän menestymisen. Silloin vaatimukset eivät ylitä oman suoriutuvuuden rajoja, Nyman kertoo.

Jos upseerin ura kiinnostaa, Maanpuolustuskorkeakoulun kadettikurssille pääsemiseen liit-

”

MMPI:n käyttötarkoitukset ovat laajoja, kuten ovat testin tuloksetkin.

tyy uusi moniosainen valintakoe. Se mittaa upseeriksi haluavan akateemisia, sosiaalisia sekä henkisiä että fyysisiä ominaisuuksia varusmiestä laajemmin. Koerupeamaan liittyy myös psykologinen testi, joka on entistä laajempi kokonaisuus varusmiesten peruskokeeseen nähden. Tasapainoisuutta mitattaessa myös varusmiesaikaiset tulokset otetaan huomioon

Viimeisimmässä Kadettikouluun hakeneilta kerätyssä palautteessa ilmeni, että kysymyslistat miellettiin toisinaan tarpeettoman pitkiksi. Satojen väitteiden sisällön voisi teoriassa tiivistää muutama kymmenen kysymykseen. Onhan aihe melko yksinkertainen: sovitko upseeriksi?

– Osa kysymyksistä on merkityksellisempiä kuin toiset. Testi on pitkä, sillä siinä kysytään samoja asioita eri näkökulmista. Vastaukset saadaan siten rakennettua niin, että saadaan kokonaisvaltainen kuva testattavasta. Siinä myös minimoidaan väärinkäsitysten ja virheellisten vastausten vaikutus lopputulokseen, Nyman selittää.

Soveltuvuusarviointi määrittää kaikkiaan 50 pistettä maksimaalisesta 150 pisteestä, eli noin 33 prosenttia. Kokonaispistemäärästä noin 60 prosenttia on koulutus pohjasta ja johtajakoulutuksesta saatavia lähtöpisteitä.

Hulluuden mittayksikkö

Massatestaaminen on määrällistä eli kvantitatiivista tutkimusta parhaimmillaan. Kun määrällisessä tutkimuksessa saadaan tuloksia, ne asetetaan asteikolle. Esimerkiksi valintakokeessa hyvä tulos antaa paljon pisteitä, kun taas heikko tulos antaa vähän tai ei lainkaan pisteitä. Toisin sanoen yksittäisellä tuloksella on oltava vertailukohta. Puolustusvoimien testauksessa vertailukohtana käytetään sitä joukkoa, johon testattava kuuluu.

Tulokset asetetaan keskijakaumalle tulosten mukaan. Tämä tarkoittaa sitä, että käytännössä sekä tasapainoisen että epätasapainoisen sotilaan rajat häilyvät muun joukon tulosten mukaan. Kuinka hullu onkaan silloin normaali sotilas? Nyman väittää, että ei ainakaan keskimäärin yhtä hullu kuin normaali suomalainen. Etenkin nuorien keskuudessa lisääntyneet mielenterveysongelmat eivät toistaiseksi ole vaikuttaneet Puolustusvoimissa palvelemaan nuorisoon, keskimääräisten tulosten mukaan.

– Tähän on monta syytä. Ensinnäkään palvelukseen ei pääse, jos henkiset kyvyt eivät siihen riitä, ja se karsii vaikeita tapauksia pois. Varusmiespalveluksessa karsinnan läpi päästetään ne, jotka soveltuvat johtajakoulutukseen ja lopulta hakemaan kadetiksi. Kadettikurssien valintakokeissa on taas uusi karsinta. Prosessi johtaa väistämättä keskimääräistä parempaan ja tasapainoisempaan mielenterveyteen sotilasväestössä, Nyman kertoo.

Positiivisista näkymistä huolimatta Puolustusvoimat on auttamatta vuorovaikutteinen osa ympäröivää maailmaa. Yhteiskunnan ongelmat

ovat viime aikoina näkyneet testitulosten polarisoitumisena. Psykkisen kompetenssin sävyt kasvavat kontrastissa, vaikka keskitulos paranee, jolloin huonossa tilassa olevat oireilevat entistä pahemmin.

Sotilaan ihanne

”Naisista kaunis, miehistä rohkea aina hän olkoon” lauletaan *Ateenalaisten laulussa* taistelijasta. Vaikka psykologisesta näkökulmasta ulkonäkö ei olisikaan lainkaan merkitsevä tekijä, rohkeus muiden psyykkisten piirteiden lisäksi erottavat johtaja-aineksen muista. Jos testissä voidaan asettaa arvosana psyykkiselle kompetenssille, minkälainen sotilas on peruskokeiden menestyjä? Nyman kertoo, ettei yhteen muotiin sovitettavaa ideaalisotilasta olekaan, mutta tietyntylaisia kykyjä toki odotetaan.

– Ehkä tärkeimpänä ominaisuutena on kyky toimia paineen alla. Stressaavissa tilanteissa ahdistumisalttius, masentuneisuus ja mielenterveyden epätasapainoon liittyvät tekijät ovat haitaksi. Myös päätöksentekokyky ja kognitiiviset valmiudet käsitellä asioita ovat tärkeitä, hän toteaa.

Henkisen tasapainon ja kognitiivisten kykyjen lisäksi sosiaalisuus on tärkeä ominaisuus hyvälle sotilaille. Nyman kuitenkin selittää, ettei hyvän sotilaan tarvitse olla joukon sosiaalisin. Esimerkiksi persoonallisuuden introversio ei hänen mukaansa vaikuta menestykseen. Yhteistyökyky ja valmius toimia ryhmässä ovat toiminnassa tärkeitä.

– Esimiestehtävissä toki vaaditaan laajempaa valmiutta keskustella esimerkiksi alaisten kanssa, Nyman lisää.

Erilaisia piirteitä läpikäydessä käy hiljalleen selväksi, että sotilaan käytännön menestykseen ei juuri vaikuta muu kuin henkilön oma terveys ja asenne. Nymanin mukaan siinä missä kuka tahansa fyysisesti ja psyykkisesti terve ihminen voi menestyä suomalaisessa armeijassa, myös kukkakauppiaat ovat tätä nykyä tervetulleita palvelemaan maata.

– Kukkakauppiaskysymys oli aikoinaan Puolustusvoimien peruskokeessa, mutta ei ole ollut enää liki viiteentoista vuoteen. Katsottiin ettei sillä ollut minkäänlaista merkitystä – ei ollut ennen eikä ole nytkään. Kysymyksen alkuperäi-

”

Yhteistyökyky ja valmius toimia ryhmässä ovat toiminnassa tärkeitä.

nen tarkoitus MMPI:ssä on tutkia maskuliinisuuden ja feminiinisuuden suhdetta testattavassa, Nyman selittää.

Vuonna 1995 voimaan tullut lakimuutos naisten vapaaehtoisesta asepalveluksesta olikin viimeinen naula kukkakauppiaskysymysten validiteetin arkkuun. Ei siis liene mahdotonta, että puutarhuri-upseereita ja kukkien ystäviä löytyy Puolustusvoimista nykyisin aiempaa enemmän. ■

TEKSTI: Johanna Palokangas, Perinneyhdistyksen osuus Risto Lehto
KUVAT: Jussi Toivonen, Puolustusvoimat

KANSALLISAARTEET TALTEEN

Puolustusvoimien Kuvakeskus julkaisi vuoden 2013 keväällä internetissä sodanajan TK-valokuvakokoelman kansalaisten vapaaseen käyttöön. Kokoelman digitointi ja sen julkaiseminen olivat menestys, mutta sotahistoriallisten kuvakokoelmien digitointi ei jäänyt tähän.

Digitointi on prosessi, joka ulottuu työnkulun suunnittelusta digitoitavan aineiston valitsemiseen ja lopulta itse toteutukseen sekä valmiin palvelun ylläpitämiseen. Näistä työvaiheista itse toteutus eli kuvan skannaaminen tai valokuvaaminen sekä julkaiseminen ovat suurelle yleisölle tutuin osa digitointia. Digitointi ei ole kuitenkaan pelkästään teknistä suorittamista, vaan se on osa suunnitelmallista kokoelmien hallintaa. Digitointia suunniteltaessa on oltava selkeä päämäärä, mitä varten sitä tehdään.

Digitointia perustellaan muun muassa alkuperäisen aineiston säilyttämisellä, käytettävyyden sekä kokoelmien hallinnan parantamisella. Digitointi helpottaa, parantaa ja monipuolistaa asiakas- ja tietopalvelua. Kuvia ei välttämättä tarvitse tulla katsomaan paikan päälle, jolloin ne säästävät jatkuvalla käsittelyltä. Lisäksi tuhoutumisvaarassa olevaa aineistoa, joka muutoin ei ole asiakkaiden saatavissa, voidaan saada digitoinnin keinoin esille.

Kuvakokoelmien läpikäyminen ja tutkiminen lisää myös henkilökunnan tietämystä kokoelmista, niiden sisällöstä ja kunnosta. Kokoelmista saattaa löytyä unohduksiin tai arkiston hakujärjestelmien ulottumattomiin jäänyttä aineistoa. Luettelointivaiheessa tarkennetaan ja täydenne-

tään kuvien saatetietoja, mikä mahdollistaa asiakkaalle entistä monipuolisempien hakujen tekemisen. Arkkitehti voi hakea Puolustusvoimien rakennuksista interiöörikuvia ja valokuvaajista kiinnostunut tutkija tietyn valokuvaajan kuvia.

Kaiken kaikkiaan kuvien saattaminen yleisön saataville lisää kulttuurihistoriallista tietämystä. Onnistuneella kokoelmien valitsemisella myös luodaan ja vahvistetaan mielikuvaa julkaisevasta organisaatiosta ja sen toiminnasta.

Vaikka digitointi helpottaa aineiston saatavuutta, ei se poista valokuvan esineellistä luonnetta kulttuurihistoriallisesta näkökulmasta katsottuna. Digitointi ei siten suoranaisesti vä-

hennä asiantuntevan henkilökunnan tarvetta. Itse asiassa kokoelmien saavutettavuuden parantuminen voi lisätä alkuperäisen aineiston kysyntää. Näin kävi myös sodanajan kuvien kanssa.

Arkistokäynnit vähentyivät huomattavasti siinä asiakasryhmässä, jota kiinnostivat kuvat vain kuvitustarkoituksessa. Sen sijaan kuvagalleria on houkuttanut arkistoon muun muassa valokuvauksesta ja itse kokoelmasta kiinnostuneita tutkijoita. Valokuvien takana olevat merkinnät ja tekstit, jotka valitettavasti jätettiin digitoinnin ulkopuolelle, ovat tärkeitä lähteitä, kun tutkitaan kokoelman syntyä ja käyttöä.

Kuva-arkiston digitointiprojekteja

Puolustusvoimien kuva-arkistossa digitoinnin punaisena lankana on kansallisuusomaisuuden saaminen kansalaisten vapaaseen käyttöön. Sodanajan kuvakokoelman julkaisua on kiiteltä laajasti museo- ja arkistotalalla, ja niinpä jo pian kuvien julkaisemisen jälkeen päätettiin digitointia jatkaa. Seuraavien vuosien tavoitteena on saada sodanjälkeinen Puolustusvoimien kuvakokoelma digitoitua ja julkaistua internetissä. Kokoelma sisältää kuvia Puolustusvoimien toiminnasta aina vuodesta 1946 2000-luvulle asti. Kokoelman kaikkia kuvia ei digitoida, vaan digitoivaksi valitaan digitointisuunnitelmassa määritelty otos.

Kuva-arkiston näkymät ovat valoisat.

Digitointiprojektin kuvat tallennetaan tällä hetkellä Puolustusvoimien sisäverkossa näkyvään Doris-kuvapankin historialliseen kuva-arkistoon. Palvelu, jota ylläpitää Puolustusvoimien Kuvakeskus, uudistettiin keväällä, jolloin kuvat jaettiin historiallisiin ja nykyajan kuviin. Kuvapankissa olevia kuvia käydään paraikaa urakalla läpi niin Puolustusvoimien kuva-arkistossa kuin Kuvakeskuksessakin. Tarkoitus on yhdenmukaistaa ja täydentää kuvatekstit, jotta kuvat ovat julkaisukelpoisia uudessa, avoimessa kuva- ja mediapankissa ensi vuonna.

Vaikka sodanajan kuvakokoelma on toiminut päänavaajana sotahistoriallisten kuvakokoelmien digitointiprosessissa, on kuva-arkistossa myös toinen täysin digitoitu kokoelma. Ilmavoimien esikunta digitoi jo vuosina 2010–2012 Ilmavoimien kuvakeskuksen kokoelman ja luovutti sekä digitoidun että alkuperäisen aineiston Sotamuseolle. Kokoelma sisältää ilmakuvia ja kuvia Ilmavoimien toiminnasta vuodesta 1918 aina 1960-luvulle. Kuvat ovat katsottavissa toistaiseksi vain kuva-arkiston asiakaspäätteellä, mutta on selvää, että aineisto tulee saada kansalaisten nähtäville julkiseen verkkoon. Aikataulu on kuitenkin auki, sillä aineiston läpikäynti ja kuvien tekstittäminen julkaisukelpoiseksi vaatii työvoimaa.

Digitointityö käytännössä

Digitointi vaatii henkilökuntaa, eikä mainittujen laajojen kokoelmien digitointi onnistuisi ilman ammattitaitajia. Puolustusvoimien kuva-arkistossa työskentelee tällä hetkellä kaksi vakituista työntekijää, varusmies ja määräaikainen tutkimussihteeri. Digitointia ja kuvankäsittelyä on tehnyt viimeiset kaksi vuotta varusmies, jonka työpanos jaetaan Maanpuolustuskorkea-

koulun viestintäalan kanssa. Varusmiehen työhön kuuluu kuva-aineiston valitseminen, digitointi sekä valmiiden metatietojen tallentaminen tiedostoihin.

Ilman varusmiestä kahden henkilön ylläpitämä keskusarkisto ei pystyisi tekemään suunnitelmallista ja pitkäjänteistä digitointityötä lainkaan. Kuvankäsittelijänä on toiminut tähän mennessä kolme ammattilaistasoista osaajaa, joiden tuoma tieto-taito on hyödyttänyt henkilökuntaa suuressa määrin. Arkiston toimintaa tukee merkittävästi myös Puolustusvoimien Kuvakeskus, joka on mahdollistanut arkiston sähköisten palvelujen kehittämisen sekä tukenut digitointia antamalla tukea ja neuvoja valokuvaamiseen, kuvankäsittelyyn ja tietotekniikkaan.

Kuva-arkiston näkymät ovat valoisat ja päämäärä on selkeä. Suurin odotettava tapahtuma on Puolustusvoimien kuva- ja mediapankin saaminen käyttöön, jolloin sotahistoriallisia kuva-aineistoja päästään julkaisemaan internetissä laajemmin. Kuva-arkistoon jää tosin tämänkin jälkeen merkittäviä kuvakokoelmia, joiden digitointi jää odottamaan vuoroaan. Tähän kuuluu muutamia mainitakseni: autonomian ajan sotaväki, Puolustusvoimien toiminta vuosina 1919–1939 sekä suojeluskunnat. Digitoinnin jatkuvuus on myös kiinni henkilöresursseista. Toiveena on, että varusmiehiä voitaisiin jatkosakin käyttää digitointitehtäviin. ■

TIESITKÖ?

Puolustusvoimien kuva-arkistot yhdistyivät vuoden 2014 alussa. Sotamuseossa toimiva arkisto sisältää Sotamuseon, Kuvakeskuksen ja Ilmavoimien esikunnan kuvakokoelmat. Lisäksi arkistossa on joidenkin lakkautettujen joukko-osastojen arkistoja (mm. Pioneerirykmentin). Aineisto ulottuu aina autonomian ajan sotaväestä 1800-luvun lopulta 2000-luvulle.

Yhteystiedot: kuva-arkisto.sotamuseo@mil.fi

Perinneyhdistyksen digitointiprojekti

Maanpuolustuskorkeakoulun perinneyhdistyksen varastoon on kertynyt vuosien varrella valokuvia itse näisen Kadettikoulun ja Sotakorkeakoulun ajoilta lähinnä 1950-luvulta 1980-luvun puoliväliin. Kuvia on paperisina tulosteina, erikokoisina negatiiveina ja dioina. Sotamuseon ohjauksella ja varusmiesten ansiokkaalla tuella on saatu digitoitua vuoden aikana yli 1 200 kuvaa.

Kuvissa on kokoelmia virallisista tilaisuuksista, harjoituksista kuin myös vapaa-ajan tapahtumista. Valitettavasti monista kuvista puuttuvat tiedot kuvissa olevista henkilöistä tai tapahtumista. Seuraavana

vaiheena on saada digitoitujen kuvien yhteyteen metatiedot. Digitoidut kuvat on tallennettu pilvipalveluun (Google Drive).

Siellä kuvien kuvailukenttään voidaan lisätä tietoja yksittäisten kuvien henkilöiden, paikkojen ja kurssien tunnistamiseksi. Tähän tarvitaan korkeakoulussa työskennelleiden ja eri kursseilla opiskelleiden apua. Kuvia voi tunnistaa esimerkiksi kurssitapaamisissa ja innokaimmat jopa kotikoneillaan.

Oikeudet kuvien katseluun ja ohjeet kuvien tunnistamiseksi saa lähettämällä sähköpostia osoitteeseen: mpkk.pery@gmail.com.

Maanpuolustuskorkeakoulu

Suomen ryhdikkäin yliopisto

Tie johtajaksi alkaa osoitteessa:
upseeriksi.fi

Hakuaika: **16.3.2016 - 6.4.2016**

Puolustusvoimat
puolustusvoimat.fi